

Politicorvm Libri Decem

Contzen, Adam

Colonia, [1621]

Cap. XLI. Rationes esse graues, cur Catholici, non aduersarij concilium
pro bent.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95437](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95437)

tur, quod nefas esse olim agnovit Augustinus, & ad Melchiam Pontificem perscriptit.

§.5. Tertio. Concilium definiat, non quid de novo credendum, nec articulos definiat novos, sed veteres clarius explicet, scripturæ sensum tradat, & de quo dubitatur certum efficiat. Hoc enim munus illius est, novitatibus ire obviam, & vetera firmare.

§.6. Quarto. In rebus quæ ad fidem pertinent, Concilium habeat suffragium, cui nemini resistere liceat, adeoque extra Ecclesiam censeatur, qui superbiens noluerit sacerdotum obedire imperio.

§.7. Quinto. Libera sint, non infamata principum violentia, nec serva & obnoxia Magistratibus, ut non modo liberæ sint sententiæ, nec dicenda præscribat secularis potestas, sed nec libertatis poena vlla timeatur, nec tale moderamen penes principes sit, ut caput rei ad ipsorum tandem arbitrium relabatur.

§.8. Sexto. Reorum causæ prudenter, suaviter, cum caritate, & sinceritate cognoscantur, nec vilo modo, cuius hæresis nota est, iudex sedeat, is enim sententiam iudicandus excipere debet.

§.9. Septimo. Omnium Conciliorum præcedentium Generalium, & approbatorum decreta tueantur.

§.10. Octavo. Sanctæ consuetudines precum, ieiuniorum, poenitentiarum pro recepto more serventur.

Alia Conciliorum ratio iniri non potest, si enim, ut in suo Concilio Pareus facit, omnes hæreses ad iudicandum admittantur, non video quam Concilij speciem teneamus, cum reos omnes in tribunali collocemus, nec iudicio auctoritatem, nec sententijs veritatem permittamus.

C A P V T X L I.

Rationes esse graves cur Catholici, non aduersarij Concilium probent.

§.1. Appellare eos ad Concilium liberum, pium, Generale iam frequenter audiuimus, reuera Concilium nolle multis ex rebus manifestum est, è contrario nobis Concilium est optabile.

Lucem fugiunt.

Caluiniani, & ceteri sectariorum in angulis loquacissimi in luce publica, & cœtu vniuersali necessario obmutescunt, & lucem perosi sese in lustra sua abdent, neque enim defendere sua valent, si aperte loquantur, neque solitis obscuritatibus & ambiguis verborum labyrinthis errores inuoluerent in tanto eruditorum cœtu facultas erit. Hactenus id strenue egerunt, ut in Colloquio Wormaciensi, atque alibi: adeo ut ipsi etiam Caluino intolerabilis visa fuerit Bucer, & Melanchthonis in fallacibus articulis fingendis vafrities. Quam insigniter vero deceperint discipulos suos in Gallia Caluinistæ libro de Synodo, & vniione Evangelicorum, ostendi: Primarius enim vir Baro Cleruanus in vno solo articulo suos, & Lutheranos dissidere putabat, idque ipse Pareus profiteretur, quod quam luculentum sit mendacium, docui priore libro. Quid igitur in Concilio spei habent, qui ne apud suos quidem initiatos, palam omnia idoli sui mysteria pandere sunt ausi? Iudicium vniuersorum necesse est ut fugiant, qui discipulos doctrinæ suæ confcios reformidant. Nostra doctrina non modo totius orbis Christiani clara in luce refulget, sed veteri Ecclesiæ cognita fuit, ad Orientem atque Occidentem radios lucis suæ explicat, & quia nihil habet pudendum, nulla parte sui celatur.

§.2. Victoriæ sperare, aut Concilio Generali,

pio, libero probare doctrinam suam illi non poterunt, qui nulli vnquam Concilio particulari satisfecerunt. Horridam sententiam Caluinistæ rigidi ne suis quidem collegis, Symmists, & fratribus persuadent, multo minus Synodo Generali, pio, & libero fidei facient, mentem illam esse Spiritus sancti, cum præiudicio fratrum suorum grauati causam dicturi sint, atque examinandi, sintne Manichæi, & Borboritæ? harum enim non aquare modo, sed superare insaniam Rigidorum arbitrantur Molles. Par est ratio Lutherianarum partium, & particularium. Venient Vbiqutarij seorsum, alia parte Flacciani, deinde Maioristæ, & Osiandri, & suorum ciuium prædammatione ignominiaque notati, solo conspectu se damnatos intelligent. Neque enim videbunt secum facientem vllum Iudicem, nisi ex sua paucitate Vbiqutarium, Flaccianum, Maioristam, Osiandricum. Non dissimulauit suorum ab omni orbe venientium diffensionem Lantgrauus Hassiæ anno 1546. Spiræ in congressu cum Carolo Cæsare. Equidem, inquit, in Concilio non multum habeo positum spei. Sed provincia Germaniæ conuentum arbitror futurum non inutilem: Nam sententijs atque dogmate, nimium adhuc à nobis reliqui populi dissident; In Germania vero sic est comparatum, eo quæ res deuenit, ut mutari non possit: Nihil ergo potius est, aut præstabilius, quam ut liberam permittas in eâ religionem, sic tamen ut pacem omnes colant. Idem deinde apud Granuellanum repetit, plane ingenuè, & ut decebat principem, fatetur quoniam Itali, Galli, Hispani, tantopere à Germanorum dogmate dissident, Generalis, vel ut vocant, æcumenici Concilij non magnum vsum futurum esse. Quis igitur nunc futurus est vltus in commodum alieuius sectæ singularis, cum vnicuique sectæ iuncula non modo Catholica vniuersitas & consensus constante veritate obstat, sed decem aliæ potentiores, aut non multo inferiores sectæ inimicissimè eam oppugnent?

Spem victoriæ in Concilio habent Catholici non aduersarij.

Slaid. li. 13.

§.3. Concilium optamus, quia eius sententia, non modo religionis antiquæ integritate restituendam arbitramur, sed ablata etiam occasione religionis, redhibenda, saltem ex parte, speramus. Auctores enim sunt Catholici, repetundarum postulant aduersarios, Concilio si causa definiatur, nihil difficultatem maiorem adferet, quam nullo iure parta, possessa, dilapidata reddere. Non igitur difficile est astimare, quinam iudicium reformident, qui in eo præsidium collocent: Et acta si legantur, inueniemus quorum calamitates executionem, & ius postularent, quorum rapacitates comperendinationem, & dilationem, ac tandem actionum intentatarum abolitionem, precibus, rationibus, minis, armis exegerint.

Timent ne reddere ablata teneatur predi-cantes.

§.4. Faciamus ita esse ut ipsi volunt, sit Concilium generale, pium, liberum, sed Generalitate Gebennensi, pietate Zwingliana, libertate Libertina. Sit inquam Concilium ex Caluinistarum præfæctis, qui cunctos Mithræ Gebennensis labores & probra tolerarint. Sanctum sit, quicquid hactenus in Caluino damnatum est. Ne hoc quidem Concilium vlla de causa, nisi veritatis amore, nobis est formidandum. Si enim vincant illi, si apud illos steterit veritas, non est nostra deterior futura conditio, quam illorum, multo vero melior, si vitæ commoda spectemus, quam quâ nunc utimur. Nunc enim in timore & tremore seruimus Deo, persequerantia nostra incerti, in diuino tamen beneplacito certam spem collocamus, at vero si ad eos traducamur, omnis anxietas, dubitatio, tristitia præcui in mare ceticum rapidis sublatâ notis abibit. Nos beatissimos, securissimos, omnium post hanc vitam poenarum immunissimos, fiducia noua præstabit. Felices errore nostro ad tempus degemus, quos nec leti merus, nec iudicij diuini, ne inferorum vel leuiter stringet. Quam multi quos nunc

Quæ futura nostra conditio simi-tamur.

Pulchri-Christi

Inuicibilium-ruis S. vii.

in officio metus continet, ruptis repagulis in omnia facinorosa ruent? Atque vt vere se Caluianos probent, inter rapinas, cades, libidines exclamabunt. Scio me iustum esse, iustitiam perdere non posse. Damnationis esse liberum. Nulla, nulla crimina me caelo prohibent.

Alij libi gratulabuntur, confessionis, ieiuniorum, cœlibatus, elemosynarum, omniumque operum se molestia immunes, cur enim bona opera, peccata mortalia faciant? Quid deinde peccata timeant, cum eorum & culpa & pœna tollatur, si coram Deo dicant in corde suo: iustus sum, iustitiam amittere non possum. Imo antequam hæc dicant. Iusti effecti sunt, quia semel crediderunt, quasi d' & ex quo quædam impenetrabili communierunt animum, vt omnia vitiorum venena sine noxa combibere possint. Hanc doctrinam tam carni gratam, tam atheis blandam, tam omnibus vitiis illecebrosam, Concilium Caluinitice pium proponet, nos si Antichristiani sumus, si omnibus flagitijs cooperiti, vt ipsi nos apud imperitos rerum criminantur, eam promptissime amplecti conuenit, cur enim doctores tam blandientes nostris cupiditatibus non audiremus? Si delicias querimus, cur non per ipsas suauitates, & quidem sine metu aberrandi in cœlum volamus? Quid nos detinet, quo minus hanc in sectam concedamus? Hoc solum, quia aduersa veritati, moribus exitiosa. Itaque nobis Concilium in vtramque partem oprandum, nullam ob causam metuendum est: si vincimus, merito de fidei sinceritate per diuinam in nobis virtutem inter has lites custoditam, quam maximas, quam submississimas gratias agemus. Si vincimur, nullum erit, vt ille clamabat: Væ victis. Quid enim victores imperabant victis? Viuite securi, lasciuite in rosa, perire vos non posse credite. Vtinam non multi sint, qui sic vinci malint quam vincere, quandoquidem & nunc multi vincuntur illecebris, quia volunt.

Non igitur causa vlla est, cur Concilium Generale etiam purum putum Caluiniticum metuamus. Decretum Synodale erit, non quale de Nicea, vel Epheso austeri patres, stigmata Christi corporibus suis deferentes, ediderunt, sed quale de hortis Epicuri Aristippus aliquis supina ceruice, languidula voce dictaret. Quanquam non credo delicatulos illos & politulos & manducatores tantum operæ sumptuosos vt nouos Canones conferbant, sed ea quæ iam scripta sunt, approbaturus. Habent librum Ott. Casimanni deliciolissimo titulo blandientem, in scribitur enim: PULVINAR SECVRITATIS CHRISTIANÆ. Iure optimo ac merito. Omnibus enim Christianis securitate beatitudinis supremam imperat, quam nulla opera bona iuuent, nulla facinora minuant. Hoc puluinari suffertos omnes de Concilio dimittent, nec dicent illud solitum: *Ite in pace. Sed; Hoc puluinari dormite securi.*

§. 5. Concilium prudenter desiderare non possunt, qui eius nullam vtilitatem agnoscunt, aut exigam adeo ac dilutam, vt labori atque impendiis non respondeat. Quæstionem hanc proponit Matthias Hoe Electoralis archiprædicans atlicus, & inania concilia existimat, nam & scriptura præiudicium adferri, & Caluinitas nolle se sententia Synodi subdere, aut decretis obligari, sed eadem, quæ ante velle libertate docendi in munere suo fungi. Hinc recte suo sentia argumentatur. Si igitur instrui, & doceri reculant, quid opus Concilio? Plane si Concilium non minus errare potest, quam singuli, non deerit exceptio. Omnis enim auctoritas euanida est, si analogia fidei Caluinitas non est attemperata. Nos vero Concilij Generalibus auctoritatem infallibilem tribuimus, nobis igitur proficiunt.

§. 6. Nobis omnia hæc Concilia generalia

recte, & ex animi sententiâ celsere; nullo enim Concilio nostra doctrina damnata est, omnibus in controuersijs pro nobis iudicatum est, aduersarij omnium Conciliorum præiudicio causam amiserunt, non iniuria igitur toties icti in veteribus hæresiar-chis aciem illam iudiciorum euitare laborant, & veluti infames scopulos, vbi exuias de maiorum suorum naufragio natate cernunt, Synodos exhorrent. Quicquid ergo de Concilij cogendis prætexunt, inane est, neque enim aliud quam effugium, & corrumpendis populorum animis opportunitatē querunt. Si enim nouum ex animo Concilium postulant, cur vetera contemnunt?

§. 7. Solent quidem audacter nobis illi obicere, nos Concilium pium, & liberum refugere, ne errores nostri, abusus, & scandala patefiant. Ita sane homines acuti arbitrantur, liberos se fore, si ante occupent accusationem, & sua mala in alios deriuent. Nam quod de erroribus calumniantur, nullius erroris nobis conscij sumus, nec modo secuti, sed læti etiam ad hanc partem causæ accedimus, sine sanguine & puluere victores euaturi. Quos enim illi velut errores nobis imputant, dogmata sunt Martyrum sanctorum, Episcoporum, qui olim in Ecclesijs floruerunt, Concilij præfuderunt, atque ipsorum Apostolorum, inter hos ergo reos stabimus, & de Magistris nostris illis antiquissimis sententiam audiemus. Imo coram paucis totus Christianus orbis stabit reus. Si ex aduersarij sententiâ res agetur.

Plerosque offendit, inquit Caluinus de scandalis) quod totum fere mundum nobis aduersum esse vident. Nec vero sibi desunt male causæ patroni, quin rudes, & infirmos huiusmodi machina percellunt. Valde absurdum esse, vt paucis hominibus habeatur fides, totum Christianum fere orbem negligi. Præcipue autem ad nos proterendos sacro Ecclesiæ titulo, quasi malleo se muniunt.

Bene nouit Catholicos, sic plane obijcimus, & Caluinus dicere pergit, nec exemplo quod contra nos adducit mouemur, cum se & suos familiæ Noë comparat. Quantum ad nos attinet (inquit) si vnus Noah cunctos seculi sui homines sua fide damnauit, non est, quod magna incredulorum turba nos de gradu moueat. At nondum se Noah probauit, nondum arcam exstuxit, ex qua totum Christianum orbem vt incredulorum turbam diluuii destinet, etsi præsens turba Christianorum, quæ nunc æuum non ex Caluini legibus agit, tota illi exitio nata videtur. An & olim vita sanctos eodem Cataclysmo inuoluit? Errores igitur quos calumniose, maleuolentissimeque nobis imponunt, totius mundi sunt, quæ Christianus est, vt ipse noster Novus Noah edixit. Ego vero ne ipsis quidem erroribus & blasphemis Caluini tolerabile iudico. Sedere pro tribunali stigmatiam Caluinum, aspicere factis suis & versibus infamem Bezam, stare sordidatos Cyprianum, Augustinum, Basilium, Nazianz. totamque optimatum veteris Ecclesiæ nationem, & iudicum Sodomiticorum ora tremere, ad palinodiam cogi, idololatriæ & grauium errorum damnari. Si tamen inuerso rerum statu ista contingant, multo præstabilius est, in ordine reorum innocentissimorum nos iacere, quam tam iniquorum iudiciorum esse consortes. Non est igitur metuenda illa errorum nostrorum in Concilio patefactio. Aduersarij vero quo se vertant nihil habent. Nili hoc contumacia latibulum: Se vt olim Noah fide sua gregem incredulorum Pontificiorum, Patrum, Martyrum damnare. Etsi enim palam & exerte Martyres non damnent, cum tamen eorum fidem in nobis damnent, persequantur scriptis, ferro, & igne, nō potest eorum iudicium esse mitius in Magistros, quam in discipulos.

De abusibus & scandalis non est quod Concilium timeamus, cum nemo abusus, & scandala probet,

Concilium damnatum sunt sectarii.

Abusus & errores non faciunt nos Concilium timere.

Pulvinar securitatis Christianæ.

Inutile Concilium putant sectarii.

Caluinus totum mundum damnatum.

probet, etiam illi qui scandalo sunt; omnino seueritatem Concilij in remouendis scandalis omnes orthodoxi imploramus, & à Concilio Tridentino, ubi eius observatio in vigore est, omnia pene scandala sublata sunt. Plurimum possunt scandala; sed apud rudes & infirmos, ceteri norunt prædictum esse à Christo; fore in Ecclesia scandala; ideo propter scandala ab Ecclesia non recedunt, quæ fore in Ecclesia didicerunt. Nullum igitur abusum, nullum scandalum excusamus. Si tamen grandia, & ex doctrina ipsa enata scandala videre desideras, Calvinistas adi, inuenies doctrinæ ipsorum confectaria esse axiomata Libertinorum, inuenies mores, quales erant Manichæorum, & Borboritarum, & teste ipso Caluino vix decimum quemque sincerum. Plerosque olim à veritate fidei doctores falsi auerteabant exagitatis tragice clerici vitij, & occasionem dabat nonnullorum vita. Verum subito est elapsa è manibus illa accusatio, cum inter Calvinianos plura, maiora, atrociora scelera ex ipsa fide, sine metu amittenda iustitiæ, & incurrendæ damnationis admitterentur. Itaque hæc considerans Calvinus librum de scandalis conscripsit, in quo causam scelèrum agit, & ostendit Evangelio semper illa hæere. Quæ vero scandala ipse in suis agnoscat videamus. Scandalorum molem oppositam, Calvinismum ingressuris, ex ipso auctore eius opponamus.

Scandala
Caluinismi

Primo cum Evangelij professio longe lateque in Germania regnaret, timuisse se ait triumphale hoc Evangelium, quod ad insolentiam suos efferreret. Pergit deinde. Nisi profana licentia dominus mature obuiam iussit, multus fuisset temporis successus propemodum incurabilis. Nulla doctrina, pijsque monitionibus fuisset auctoritas. Mediocrem disciplinam, qui nondum admittere sustinuerat, iugum omne, non secus ac indomita bellua, violento impetu rupissent. Sentit igitur Calvinus de Evangelio, & Evangelicis abiectissime, scilicet nisi metu, & pœnis contringantur fore indomitas belluas. Ecce tibi: quæ facta Evangelicorum illi perspecta censes, ex quibus is quæ eos genuit, qui in sanguinem suum clemens est, tam atrociter de futuris coniectat? Qualia erant hominum illa scelera, quæ nisi malis coacti deferuissent, iam in belluarum indomitatum mores, ingeniumque migrassent, & tu hic mihi Catholicorum scandala ingeres, quem solus gladij metus à belluis separat? qui quod humanam naturam nondum per flagitia exuisti, hosti debes, & carnifici. Secundo fatetur Evangelio seditiones concitatas esse, iustorum tamen in speciem scandali causam esse, quod simul ac publicari capit Evangelij doctrina: velut aperta scaturigine, multorum erupit impietas, qui religiosi antea vis fuerant. Negat Evangelium causam esse, & credo. Sed doctrinam illam quam supra ex ipso proposui, causam esse quis negauerit? Quid mirum licentiosissimam esse vitam illorum, quibus peccantibus puluina securitatis substernitur?

Scandala
Caluinismi

Deinde cum vere & seuerè dixisset: Sed hoc plus quàm sacrilega impietas, Evangelio ad scelèrum pretextum abuti. Subiungit. Loquor de artificio iam vulgari, quo se per fidi & nequam homines, ad fallendum, fraudandum, modisque omnibus nocendum insinuant. De suis autem ministris loquitur, qui ministerii dignitatem extollunt plenis buccis, ipse vero vulgi miratur patientiam, quod non eos luto & stercorebus mulieres, & pueri operiant. Tales igitur iam tum Caluini supercilium socios prædicantes, tam incaute turpes ferre cogebatur. Eorum nonnullos autem queritur, virtutum odio, suis per aequæ, & aliorum vitia libenter indulgere. Atque hæc scandala ex ipsis fontibus & primipijs Calvinismi, quid vero populus? Populus ille suorum concionatorum contemptor, an ille melior? Dic Caluine, dic amabo te.

Populus
Caluinia-

Populus autem ut gratiam referat, eos amat solos, amplectitur, fouet: atque ut suis delictis patronos habeat, suo patrocini-

cinio tueretur. Parumne scandali est, ubi soli improbi doctores amantur à populo, ut vitij patronos habeat? Sic sane Sodomitæ & Gomorrhæi, sic Lemnii, qui prouerbio locum fecerunt immanitate scelèrum, nequitia doctores amplecterentur, si viuerent. Agnosce lector, cur doctores Catholicos oderit populus Calvinianus, quia solos amat scelèrum patronos.

nus solos
improbos
amat.

Fortè speciatim heroica aut heroicis insigniora facta prædicantia aues cognoscere. Dabo ex Caluino. Alii benigne hospitio excepti, vel furto onusti clam abeunt, vel alio modo hospites defraudant: vel sollicitant ad stuprum ancillas, ac interdum etiam vxores tentare audent. Alii ad captandum miri artifices, nudatos relinquunt, quibus aureos montes pollicebantur. Alii in mutuo fallunt: alii abnuunt depositum. Alii in societate perfidi. Alii quam elemosinæ nomine pecuniam, à bonis frugique hominibus abstulerunt, vel in fortationem consumunt, vel in aleam, vel in profusos alios luxus. Alii quod ad iuuandam eorum industriam, mutuo datum fuerat, audacter in otio beluantur. Atque ad hæc flagitia nonnulli socias habent vxores. Alii sacrosanctum coniugij vinculum, deceptis vxoribus & abiectis liberis, violare non dubitant. Plura sunt eiusmodi facinororum exempla, quam quibus recitandis breuis Catalogus sufficiat. Plurima certo credo in illo Catalogo, quem accuratissimus cognitor Deus consignauit, supra omnia tamen est, hos tales à populo solos amari, in amplexu esse, foueri, patrociniò defendi, ut sint vicissim vitiorum patroni. Sed hoc tam è ipsū vincitur alio crimine: Cum enim hæc omnia fecerint, certissima, infallibilissima fiducia credunt, se iustos esse, non posse hac fide, & iustitiæ certitudine excidere, quod ego nec Sodomitas, nec Chananaeos reliquos credidisse credo. Nuncite, & veteris Ecclesiæ scandala sparsim colligite, & accusationem in Concilio meditamini.

Facinorum
Caluinia-
norum Ca-
talogus.

§. 8. Quam tandem Concilio rationem reddent quotidianarum Evangelij caponationum, & quasi in tabula depictam inconstantiam, quod nuper erat in Germania verbum Spiritus sancti, nunc sunt præstigia fatanæ, mutantur in diem in die sacra, & pro voluntate principum est religio momentanea. Nihil se credere autunt, nisi quod scripturis expressum est, & aliter atque aliter credunt in diem. Singuli suæ credulitatis sunt auctores, suæ opinionis inuentiones, ideoque instabiles. De Germanis Caluinus lib. de Scandalis. Magnifice omnes Evangelium sub vmbra iactabant, (in Germania ante bellum) Primas in multis locis tenebant scelerati hypocrita. An Saxonem, Hassium, Wirtembergicum intelligit? Post cladem vero acceptam, primo ad Danubium, deinde ad Albim, quidam magni nominis principes proutin exanimati, nobiles, respublicæ, metu nescio quo attoniti, sponte coniderunt.

Mutabili-
tas religio-
nis.

Accusatio illa in Lantgrauium, Wirteburgicum, Vlmenfès, Argentoratenses, Francofurtenses cuditur, aliasque vrbes, quas Melancthon ab ignatis principibus proditas esse affirmat. Hic se plusquam effeminata mollities, imò perfida ignavia aperte prodidit. Impias & sacrilegas à Christo dissectiones intra biennium in natione vna plures vidimus, quam narrent omnium temporum, gentiumque historia. At ille laudabiles erant multorum, ad Catholicam regessiones, conuersionesque, secuta sunt deinde plures ad Calvinismum, atque alias sectas defectiones. Si fallo, Vna non dico Respublica, aut ciuitas, aut Ecclesiola ostendatur, sed vna anima, quæ cum primæua Augustana confessione in omnibus conueniat. Nullam dabunt: hæreseon enim est nūquam stare, semper ruere, atque impetu frangi, diuidique in nouas sectas, donec non modo omnis religio, sed nomen etiam religionis euanescat.

§. 9. Aliquot controuersiarum exempla. I. de pace Germaniæ protuli, de multis pauca, testes etiam ex omni genere excitauit, de vniuersitate Christiani-

Quale C-
calum col-
lectum?

Tanta mul-
titudine
pauci oppo-
siti.

ratis paucos, sed ex quibus de Orthodoxo consensu confiter, imo ita multos, ut si quis plures ad Concilium Generale, sanctiores ad Concilium pium, constanter & doctiores ad Concilium liberum potest, medico, non doctore opus habere videatur. Nondum autem causam tam bonam, tam euidenter victicem desero, tam inuictam aduersariorum iudicio iterumque, iterumque inculco, pudet illos sue paucitatis, cum enim aduersus illos ago, cum particula alicuius sectæ seorsum ago, quid illa, v.g. Vbi-quitaria, vel Maioristica, vel Osiandrica, vel Illyrica-na contra tot legionum centurias, quibus veritas pugnat, vincit, triumphat, efficere queat? Quid enim præsidij in castris fugitiuorum esse potest, contra tot exercitus fortes, & bonæ causæ propugnatores? Quid obtendere poterit spuria nouitas, contra legitimi iuris & possessionis vetustatem? Scio veterem Patriarcharum tuorum, ô Nouator, responsum.

Scripturâ vos vincere.

De inter-
pretatione
scripturæ.

§. 10. At nihil efficit illa tergiversatio, nec effugit speciem haberet, si in vnam interpretationem, possetis ad tempus aliquod conspirare, nunc non rem modo, sed vmbra etiam falsitas amisit, postquam instabili rotatu probata mutauit, & noua condidit. Dicenim amabo te, quo ingenio, inter tot opiniones legentium, vertentium, interpretantium, tu ista intelligis? de quâ sectâ quidâ errorem tuum incuras? Respondebis quod Honoratus Augustino: Cum legerem per me ipse cognoui. Non respondebo tibi, quod respondebat Augustinus Honorato. Sed quid quidem tu ita vis, tuo de te iudicio fruire. Certe mihi irasci non debes, si tibi ego non credo, si tot millibus te non præferam. Nam quod tu vno ex angulo clamas, id omnes sectæ è diverso de se profitentur. Ita etiam olim fecerunt. Testis est Lyrinensis cap. 37. libri de profanis hereticorum nouitatibus. At si quis, inquit, interrogaret quempiam hereticorum sibi alia persuadentem. Vnde probas? vnde doces, quod Ecclesia Catholica vniuersalem & antiquam fidem dimittere debeam? statim ille: Scriptum est enim. Et continuo mille testimonia, mille exempla, mille auctoritates parat, de lege, de Psalmis, de Apostolis, de Prophetis, quibus nouo, & malo more interpretaris, ex arce Catholica in heresim baratrum infelix anima precipitatur. Hoc igitur te gradu, quo securus infistis, facili conatu deicio.

Vt enim te solum recte scripturæ sensum percipere, ceteros omnes falli credam, aut sane non refellam, quid de ipsa scriptura dices? An cum nondum legeres te ipse, cognouisti sacrum esse quod lecturus eras? aut cum singula legeres, per singula, etiam quæ difficilia sunt, tibi reuelabatur diuina esse in singulis, quæ legebas? Nulla te auctoritas mouet, ut interpreteris Euangelia, sola tua scientia nitentis, verum tamen necesse est, ut te moueat aliqua auctoritas, ut librum hunc Euangelicum credas. Ego vero Euangelio non crederem, inquit Augustinus, nisi me Catholica Ecclesia commoueret auctoritas. Quibus ergo obtemperari dicentibus, credite Euangelio, cur eis non obtemperem, dicentibus: Nolite credere Manichæo: Caluino: Si ad Euangelium te tenes, ego ad eos me teneam, quibus præcipientibus Euangelio credidi.

Itaque solius traditionis titulo, deinde consuetudinis patrocinio sine vlllo scripturæ instrumento, scripturæ initio creditur. Quis igitur tanta audacia est, ut præter id quod annunciatum est apud Ecclesiam, annunciet? aut tanta leuitas, ut præter id, quod ab Ecclesia accepit, accipiat? Quanta professio, per me intellexi, meus verus est sensus, ita iure tota vniuersitatis, & antiquitatis consensio damnatur? Si enim verborum Apostoli, dogmatum, rerum, sententiarum nouitates, quæ sunt reuocati, quæ sunt antiquitati contraria, accipiantur, necesse est, ut fides beatorum patrum, aut tota, aut certe magna ex parte violetur: necesse est, ut omnium statum fideles, omnes Sancti, omnes casti, conti-

nentes, Virgines, omnes Clerici, Leuita & Sacerdotes, tot Confessorum millia, totius Martyrum exercitus, tanta vrbium, tanta populorum celebritas, & multitudo, tot insulae, prouinciae, Reges, Gentes, Regna, nationes, totus iam pene terrarum orbis, per Catholicam fidem, Christo capiti incorporatus tanto saeculorum tractu ignorasse, errasse, blasphemasse, nescisse quid crederet, pronuncietur. Vincentius Lyrinensis cap. 33. de profanis hereseon nouitatibus. Hæc suo ille tempore: additi deinde sunt tot aliorum martyrum ad nouum Euangelium vsque exercitus, de quibus idem pronunciant, qui Tridentinum Concilium ob fidem istorum exercituum in Spiritu Sancto congregatum, condemnant. Quid dico condemnant? ignibus, & visceratione persequuntur, quod vnus de Catholicis superest, non est de eorum clementia, sed quia viribus deficiunt. Quid vero mihi, si quis moderatius erret, respondebit? Quid causæ est cur tot non credis sanctis? Si tam superbus es, ut eos omnes errasse, te solum sapere opineris, an etiam tames stolidus, ut tibi me crediturum esse speres? Si aliorum te mouet auctoritas, iam hoc ipso recedis à scopo, quod auctoritate ducis. Si tamen illa moueris, cur te noui, suspecti, pauci mouent potius, quam veteres & multi, qui fidem suam tormentis, & morte approbarunt? Confessionem sanguine consignarunt. Vide quantæ sit contumaciæ his non credere, quantæ immanitatis eorum discipulos velle deuorare; Antichristianos, bestialitas appellare, non enim in nobis sistant conuiua, sed per secula sedecim, & multa Martyrum, ac Episcoporum millia ad Apostolicas vsque Ecclesias traiecta pertingunt. Moderate in re tam ardua age, quia cum tot sanctorum millibus litigas, si pacem amas, pacifice loquere. Si Concilium quaeris, id quod datur, amplectere. Si nos impostores, quia his credimus, diuinæ maiestatis iudicium rescinde, ac tot Beatorum millia, quæ sanctitate, doctrina, dignitate Ecclesiastica, miraculis clarescere, cælo deiecta, impostura damnata, orco deuoue, ubi tartarus tantum patet in præcepis.

Quantus ad æthereum cæli suspectus olympus est. Tu vero qui orthodoxus es, nouitates fuge. Absconditam post Christum nobis sapientiam annunciant, rem lachrymæ dignam. Si enim triginta (nonaginta) his annis fides originem habuit, cum quadringenti, (mille quingenti) fere anni ab eo tempore, fluxerint, quo Christus palam conspectus est, inane tanto tempore fuit Euangelium, inanis etiam fides nostra, & Martyres quidem frustra Martyrium subierunt, frustra etiam tales tantique Antistes populo præfuerunt. Gregor. Nazianz. Epist. 2. ad Chelid.

Sanctis non
Nouatori-
bus creden-
dum.

CAPVT XLII.

Concilium Tridentinum suscipiendum esse,
ut pax Germaniæ red-
datur.

§. 1. Non difficile esset hoc persuadere, modo absit nomen Pontificis, & odium Catholicorum, nunc, pro dolor, de religione, inuidia, ira, auaritia, disputat, tanta iniquitate, ut doctores in cælum vehat, discipulos damnatione, exilio, carcere, gladio persequatur. Hoc glaucoma alienationis animorum aufertur, iam Concilium non difficiliter Germania, quam ceteræ Europæ partes, suscipiet. Cur enim non suscipiat, quod toties optauit? & quod meliore sui parte teneat? Principes certe ut in Confessionis Augustanæ præfatione loquuntur, Concilium generale petunt. Verba eorum sunt. Cum etiam V. C. M. Electoribus, Principibus, & reliquis statibus imperii, non vna vice, sed saepe clementer significauerit, & in comitiis Spiren- sibus,

Germani
Concilium
petiuerunt.

Ppp

qua